

**SJÄLVSTYRELSEPOLITISKA
NÄMNDENS YTTRANDE nr 1/1991-
92 över landskapsstyrelsens redogörelse
enligt 32 § landstingsordningen avseende
landstingsåret 1990-91.**

Landskapsstyrelsen har till självstyrelsepolitiska nämnden lämnat den i 32 § landstingsordningen förutsatta redogörelsen för perioden 1.11.1990 - 31.10.1991. Nämnden har med anledning härav hört lantrådet Ragnar Erlandsson och t.f. kanslichefen Peter Lindbäck. Över redogörelsen har nämnden beslutat avge följande yttrande som samtidigt med redogörelsen överlämnas till landstinget.

KANSLIAVDELNINGEN

N y s j ä l v s t y r e l s e l a g f ö r Å l a n d

I redogörelsen antecknas att den nya självstyrelselagen och lagen om ändring av lagen om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland under redogörelseperioden antagits av riksdagen med landstingets bifall. Lagarna utfärdades den 16 augusti 1991.

I samband med att riksdagen antog lagarna hemställde riksdagen om att "regeringen måtte bereda en proposition om att regeringsformen kompletteras med ett stadgande om självstyrelse för landskapet Åland". Nämnden har konstaterat att regeringen den 19 juli 1991 tillsatt en statsförfattningskommission under ordförandeskap av riksdagsman Paavo Nikula med uppdrag att inkomma med förslag i olika statsförfattningsrättsliga frågor. Till kommitténs uppdrag har även hänförts att utreda och uppgöra förslag till på vilket sätt riksdagens förenämnda hemställan bäst kan genomföras. En av medlemmarna i kommittén är rdm Gunnar Jansson. Enligt sitt uppdrag skall kommissionen presentera sina förslag under år 1992.

R a d i o o c h t e l e v i s i o n

Utöver vad som framgår av redogörelsen har nämnden inhämtat att justitiekanslers adjointen i skrivelse av den 31.12.1991 meddelat att han inte kommer att avge av landskapsstyrelsen inbegärt utlåtande om den åländska programnämndens behörighet med hänvisning till att den nya självstyrelselagen för Åland trätt i kraft. Med anledning härav kan noteras att avtalet mellan landskapsstyrelsen och Oy Yleisradio Ab egentligen utlöpt men att något nytt avtal inte heller tillsvidare ingåtts, varför det gamla avtalet gäller

tillsvidare. I avvaktan på andra beslut arbetar programnämnden därför enligt tidigare riktlinjer.

Enligt den nya självstyrelselagen övertar landskapet lagstiftningsbehörigheten beträffande rätten att utöva rundradio- och televisionsverksamhet inom landskapet, dock med undantag av frågor som regleras internationellt. Landskapsstyrelsen har tillsatt en arbetsgrupp för att utreda de åtgärder som blir aktuella med anledning av de nya bestämmelserna. Arbetsgruppens rapport kommer att avges ännu denna vår, varefter behövliga lagförslag utarbetas och överlämnas till landstinget.

I fråga om den tredje TV-sändare som diskuterats under många år och som kort berörs i redogörelsen, har nämnden inhämtat att den tekniska utvecklingen på området möjligen kan komma att aktualisera alternativa lösningar. Sådana alternativ som satellitöverföring eller länkförbindelser kan vara betydligt billigare lösningar än att bygga en ny TV-sändare. På basen av de tekniska utredningarna kan således omprioriteringar bli aktuella. Också dessa frågor behandlas i kontakterna mellan parterna.

Å l a n d s i c k e - b e f ä s t a n d e o c h n e u t r a l i s e r i n g

Nämnden har konstaterat att de diskussioner som förts mellan självstyrelsemyndigheterna och rikets representanter samt att de anvisningar staben för sjöstridskrafterna utfärdat bl.a. medfört att antalet besök av sjöstridskrafternas enheter minskat och att angöring vid kaj huvudsakligen skett vid sjöbevakningsstationer. Det informationsutbyte som parterna överenskommit om har också under berättelseperioden visat sig fungera. Nämnden finner det riktigt och naturligt att självstyrelsemyndigheterna bl.a. genom dessa kontakter erhållit en roll i tillämpningen av bestämmelserna om Ålands icke-befästade och neutralisering.

Nämnden konstaterar att situationen i Östersjö-området undergår stora förändringar. Mot den bakgrunden är det särskilt betydelsefullt att Ålands demilitariserade ställning noteras i de säkerhetspolitiska diskussioner som förs dels internt inom landet, dels mellan Finland och övriga länder. Nämnden finner det motiverat att landskapet i detta sammanhang upprätthåller kontakter med utrikesministeriet, varvid man även bör sträva till att klargöra de skiljaktigheter i tolkningen av vissa detaljer i 1921 års Ålandskonvention som berördes i anslutning till redogörelsen för 1989-1990. Det kan i anslutning härtill finnas skäl att utreda hur länderna runt Östersjön, med beaktande av de politiska förändringarna, i dag ser på avtalen om Ålands icke-befästade och neutralisering. Med hänsyn till frågornas betydelse för landskapets ställning anser nämnden att självstyrelsens organ kan ha en initierande och deltagande roll i

sammanhanget även fastän anvaret för och den formella initiativrätten till här berörda åtgärder åvilar riksmyndigheterna.

K u s t r a d i o t r a f i k e n - M a r i e h a m n R a d i o

Nämnden har tagit del av den rapport som finns bifogad till redogörelsen, enligt vilken Mariehamn Radio kan fortsätta under landskapsstyrelsens ledning. Nämnden utgår från att fortsatta utredningar kommer att verkställas och förutsätter att man även här tar hänsyn till de konsekvenser den snabba tekniska utvecklingen på området medför samt till möjligheterna att ytterligare koordinera de olika formerna för alarm- och nödtrafik i landskapet.

S t a t s m i n i s t e r A h o s b e s ö k

Landskapsstyrelsen redogör kort för sitt sammanträffande med statsminister Esko Aho i september 1991. Vad gäller Ålands fortsatta medverkan i integrationsprocessen konstaterar nämnden, förutom att frågan varit föremål för diskussion i landstinget på basen av ett meddelande, att frågan om Ålands särställning särskilt kommer att ägnas uppmärksamhet i den s.k. Tiitinen-kommittén som har till uppgift att bl.a. bereda regler om det nationella beslutsfattandet som en följd av EG-integrationen. I kommittén ingår som medlem rdm Gunnar Jansson.

I fråga om de statliga myndigheternas beredskap inför den nya självstyrelselagen har nämnden inhämtat att statsrådets kansli bereder frågan i avsikt att närmare informera berörda statsmyndigheter. I detta ärende har landskapsstyrelsen och statsrådets kansli nära kontakter.

Vad gäller frågan om en egen åländsk mjölkkvot har nämnden erfarit att frågan närmar sig en positiv lösning, antingen så att en speciallagstiftning för Åland utarbetas eller att särbestämmelser för Åland intas i en generell lag. Frågan kan enligt uppgift komma till avgörande 1993.

Ö s t e r s j ö s a m a r b e t e t

Ett intensivt samarbete i olika former bedrivs för närvarande av länderna runt Östersjön. På initiativ av Danmark och Tyskland bildades i början av mars 1992 det s.k. Östersjörådet, som är samarbete på regeringsplanet mellan länderna runt Östersjön.

Enligt nämndens åsikt bör landskapet med hänsyn till sin kompetens på olika relevanta samarbetsområden granska möjligheterna till medverkan i detta.

Landskapsstyrelsen nämner i redogörelsen att den s.k. Östersjökommissionen uppgjort ett utkast till en ny Östersjökonvention. Konventionen syftar framförallt till att förstärka miljöskyddet i Östersjön. Landskapsstyrelsen har beretts tillfälle att yttra sig över utkastet och härvid omfattat riktlinjerna och målsättningarna i detsamma. Landskapsstyrelsen har samtidigt påpekat att avtalet är av den naturen att det erfordrar landstingets bifall.

Också på det parlamentariska planet pågår ett utvecklat samarbete mellan länderna runt Östersjön. Landstinget var i januari 1991 representerat vid den första parlamentarikerkonferensen för företrädare för Östersjöländerna i Helsingfors. Vid den andra parlamentarikerkonferensen i Oslo den 22-24 april detta år, där landstinget likaså var representerat, har beslut fattats om att permanenta detta samarbete mellan elva nationella parlament, tre självstyrande områden och fyra regionala parlament samt Nordiska rådet och Baltiska rådet. Ålands landsting deltar som fullvärdig part i detta samarbete.

Med hänvisning till det anförda föreslår självstyrelsepolitiska nämnden

att Landstinget måtte bringa självstyrelsepolitiska nämndens yttrande till landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 28 april 1992

På självstyrelsepolitiska nämndens vägnar:

Olof Jansson
talman

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden, talman Olof Jansson samt ledamöterna vtmm Gunnevi Nordman och Roger Jansson, ltm Bengtz och ltl Sundback.